

Писарчук О. В. канд. екон. наук, доцент
Шевченко Д.О. здобувач вищої освіти ступеня бакалавра
Харківський національний економічний університет, Україна

Вплив глобалізації на доступність товарів

Глобалізація є складним і суперечливим питанням. Глобалізація, як термін, сама по собі пов'язана з тим, що національні економіки стають все більш взаємопов'язаними та інтегрованими. Інтеграція національних економік у глобальну економічну систему стала однією з найважливіших подій минулого століття. Цей процес матеріалізувався в помітному зростанні торгівлі між країнами. Результати аналізу [1] динаміки вартості світового експорту у постійних цінах, індексовані за цінами 1913 року показує надзвичайне зростання міжнародної торгівлі за останні кілька століть: експорт сьогодні більш ніж у 40 разів більше, ніж у 1913 році.

У сучасній глобальній економічній системі країни обмінюються як кінцевими продуктами, а й проміжними продуктами. Це створює складну мережу економічних взаємодій, що охоплює весь світ.

За останні кілька століть світова економіка пережила стійке позитивне економічне зростання, і за той же період цей процес економічного зростання супроводжувався ще швидшим зростанням світової торгівлі.

Аналогічним чином, якщо ми подивимося на дані країн за останні півстоліття, ми виявимо, що існує кореляція між економічним зростанням і торгівлею: країни з вищими темпами зростання ВВП мають вищі темпи зростання в торгівлі.

До факторів, які можуть сприяти зростанню внаслідок більшої глобальної економічної інтеграції можна віднести наступні. Конкуренція (фірми, яким не вдається впровадити нові технології та скоротити витрати, з більшою ймовірністю зазнають невдачі та будуть замінені на більш динамічні фірми). Ефект масштабу (фірми, які можуть експортувати по всьому світу, стикаються з більш високим попитом, і за правильних умов вони можуть працювати у більших масштабах, де ціна за одиницю продукту нижча). Навчання та інновації (торговельні фірми отримують більше досвіду та можливостей для розробки та впровадження технологій та галузевих стандартів у іноземних конкурентів).

Поряд з цим, можна виділити основні переваги глобалізації:

Глобалізація надає підприємствам конкурентну перевагу, дозволяючи їм отримувати сировину там, де вона недорога. Глобалізація також дає організаціям можливість скористатися нижчими витратами на робочу силу в країнах, що розвиваються, одночасно використовуючи технічний досвід і досвід більш розвинутих економік.

З глобалізацією різні частини продукту можуть виготовлятися в різних регіонах світу. Глобалізація вже давно використовується в автомобільній промисловості, наприклад, коли різні частини автомобіля можуть виготовлятися в різних країнах. Підприємства в різних країнах можуть

займатися виробництвом навіть, здавалося б, простих продуктів, таких як бавовняні футболки.

Глобалізація також впливає на послуги. Багато компаній, розташованих у Сполучених Штатах, передали свої кол-центри або послуги інформаційних технологій компаніям в Індії. У рамках Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (НАФТА) американські автомобільні компанії перенесли свою діяльність до Мексики, де вартість робочої сили нижча. Результатом є більше робочих місць у країнах, де потрібні робочі місця, що може позитивно вплинути на національну економіку та призвести до вищого рівня життя. Китай є яскравим прикладом країни, яка отримала величезну користь від глобалізації. Іншим прикладом є В'єтнам, де глобалізація сприяла збільшенню цін на рис, піднявши багатьох бідних рисоводів із бідності. З підвищенням рівня життя все більше дітей із бідних сімей залишили роботу й пішли до школи [2].

Споживачі теж виграють. Загалом глобалізація знижує вартість виробництва. Це означає, що компанії можуть пропонувати споживачам товари за нижчою ціною. Середня вартість товару є ключовим аспектом, який сприяє підвищенню рівня життя. Споживачі також мають доступ до більшої різноманітності товарів. Крім того, це допомагає країнам з браком робочої сили заповнити важливі посади. Наприклад, Великобританії потрібно було найняти медсестер з Далекого Сходу, щоб заповнити дефіцит. Однак це питання теж досить спірне, оскільки вільний рух робочої сили може спричинити надмірний тиск на житло та соціальні послуги в деяких країнах. Такі країни, як США, відреагували на цей процес, активно намагаючись перешкодити мігрантам з інших країн.

Глобалізація також сприяла підвищенню рівня інвестицій. Це полегшило країнам залучення короткострокових і довгострокових інвестицій. Інвестиції транснаціональних компаній можуть зіграти велику роль у покращенні економіки країн, що розвиваються.

Однак, глобалізація принесла з собою не лише доступні товари через дешеву вартість їх виробництва, але є завдає шкоди світовій економіці.

Вільна торгівля може завдати шкоди економікам, що розвиваються. Країни, що розвиваються, часто намагаються конкурувати з розвиненими країнами, тому стверджується, що вільна торгівля приносить більше переваг розвинутих країнам. Існує аргумент щодо зародження промисловості, згідно з яким галузі в країнах, що розвиваються, потребують захисту від вільної торгівлі, щоб мати можливість розвиватися. Проте країни, що розвиваються, часто страждають від тарифного захисту сільського господарства західної економіки.

Не все в глобалізації приносить користь. По суті, це означає, що робітники в розвинених країнах світу повинні конкурувати за робочі місця з ринками з нижчими витратами; Профспілки та працівники можуть бути не в змозі захиститися від загрози корпорацій, які пропонують альтернативу між нижчою оплатою праці або втратою робочих місць на користь постачальника на менш дорогому ринку праці.

Ситуація складніша в країнах, що розвиваються, де економіка зазнає швидких змін. Дійсно, умови праці людей у деяких точках ланцюга постачання жалюгідні. Наприклад, у швейній промисловості в Бангладеш, за оцінками, працює близько чотирьох мільйонів людей, але середній робітник заробляє менше за місяць, ніж робітник США заробляє за день [3]. Критики також припускають, що можливості працевлаштування дітей у бідних країнах можуть посилити негативний вплив дитячої праці та заманити дітей із бідних сімей подалі від школи. Загалом критики звинувачують тиск глобалізації у створенні середовища, яке експлуатує працівників у країнах, які не пропонують достатнього захисту.

Одна з проблем глобалізації полягає в тому, що вона збільшила використання невідновлюваних ресурсів. Це також сприяло збільшенню забруднення та глобальному потеплінню. Компанії також можуть передавати виробництво туди, де екологічні стандарти менш суворі. Однак, можливо, проблема полягає не стільки в глобалізації, скільки в неспроможності встановити задовільні екологічні стандарти.

Також глобалізація дозволяє працівникам пересуватися вільніше. Таким чином, деяким країнам важко утримувати своїх найкращих працівників, яких приваблюють вищі зарплати в інших країнах.

Наразі глобалізація спричинила податкову конкуренцію та ухилення від сплати податків. Багатонаціональні компанії, такі як Amazon і Google, можуть відкривати офіси в таких країнах, як Бермудські острови та Люксембург, з дуже низькими ставками корпоративного податку, а потім спрямовувати свої прибутки через ці дочірні компанії [4]. Це означає, що вони платять дуже невеликі податки в країнах, де ведуть більшу частину свого бізнесу. Це означає, що уряди повинні збільшити податки на ПДВ і податок на прибуток. Це також розглядається як недобросовісна конкуренція для вітчизняних фірм, які не використовують ті самі заходи для ухилення від сплати податків.

Більша мобільність капіталу означає, що країни намагаються заохотити внутрішні інвестиції, пропонуючи найнижчий податок на корпорації (наприклад, Ірландія пропонує дуже низьку ставку податку). Це спонукало до нижчого корпоративного податку, що призводить до більш високих форм інших податків.

Загалом наявні дані свідчать про те, що спрощення та здешевлення торгівлі справді підвищує економічну ефективність. Цей результат є важливим, тому що він показує, що торгівля приносить прибуток. Але, звісно, ефективність – не єдина важлива думка. Як ми побачили, вигода від торгівлі, як правило, не розподіляється між усіма порівну.

Список використаних джерел:

1. Beyond 20/20 WDS. *UNCTADstat*. URL: <https://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx>
2. Вплив глобалізації на економічну нерівність та бідність. *Education and Science*. URL: http://www.rusnauka.com/13_NPT_2008/Economics/31863.doc.htm

3. World Report 2021: Rights Trends in Bangladesh. *Human Rights Watch*.
URL: <https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/bangladesh>

4. Neate R. Amazon paid no corporation tax. *the Guardian*.
URL: <https://www.theguardian.com/technology/2021/may/04/amazon-sales-income-europe-corporation-tax-luxembourg>